

Tarnowski (z Tarnowa) Spycimir (Spytek) h. Leliwa (zm. 1352), łowczy krakowski, kasztelan sądecki i wiślicki, wojewoda krakowski, kasztelan krakowski, protoplasta Tarnowskich i Melsztyńskich.

Wg Jana Długosza T. pochodził z Nadrenii i po przybyciu do Polski albo wszedł do rodu rycerskiego, mającego w herbie półksiężyc z gwiazdą, albo sam przyniósł ten znak, który potem przyjęło miejscowe rycerstwo. Kwestia ta była rozważana w dziewiętnastowiecznej historiografii (F. Piekosiński, J. Ptaśnik, M. Friedberg) i nadal pozostaje nierozstrzygnięta. Natomiast Włodzimierz Dworzaczek, po przeprowadzeniu analizy pierwotnego stanu majątkowego T-ego, wysnuł wniosek, że T. był połączony genealogicznie z rodzimym kręgiem rycerskim, dziedziczącym w małopolskich wsiach: Piasek Wielki, Piasek Mały, Słupów i Gadawa, mającym prawo patronatu kościoła p. wezw. Wszystkich Świętych w Krakowie, ufundowanego przez Jakuba Bobolę h. Ogniwo, którego potomkowie przyjęli h. Leliwa. W XV w. współwłaścicielami tych dóbr byli Melsztyńscy i drobniejsze rycerstwo h. Leliwa, noszące przydomek Bobola. Dworzaczek sugerował, że ojcem T-ego był Jakub Spycimirowic, kaszt. wiślicki w r. 1295, a o matce sądzi się (J. Wroniszewski), że pochodziła z rodu Rawiczów i T. odziedziczył po niej Dębiany oraz połowę wsi Tarnów Wielki (drugą połowę tej wsi wykupił od Leonarda Dzierżykrajowicza h. Rawicz).

Pierwszy raz w źródłach T., piszący się z Dębian, wystąpił 17 IV 1312 w Sączu, świadkując obok łowczego krakowskiego Tomisława z Mokrska w dokumencie księcia kujawskiego i krakowskiego Władysława Łokietka, nadającego klaryskom sądeckim komorę celną przy zamku w Rytrze nad Popradem. Za poparcie udzielone księciu podczas tłumienia buntu wójta Alberta w Krakowie, T. późną wiosną 1312 został łowczym krakowskim po Tomisławie z Mokrska, który otrzymał kaszt. sądecką. Z urzędem łowczego został wspomniany 18 XI t.r. w księdze miejskiej krakowskiej, dokonując transakcji w imieniu księcia. Pozostawał w otoczeniu Władysława Łokietka, świadkując w jego dokumentach: 10 I 1313 w Krakowie (bez godności łowczego), w potwierdzeniu przywileju księcia Leszka Czarnego dla biskupstwa lubuskiego, 25 I 1315 w Sandomierzu, oraz t.r. w dyplomie dla Floszy i jej synów. W r. 1316 w imieniu księcia zrezygnował w Krakowie z parceli położonej koło ratusza. Jako łowczy wystąpił t.r. w gronie dostojników świadkujących przy transakcji, dokonanej zapewne w obecności Władysława Łokietka, między Tomisławem z Mokrska a klasztorem klarysek w Krakowie. W książęcym zatwierdzeniu przywileju klasztoru joannitów w Zagościu, wystawionym 19 VI 1317, został wymieniony pierwszy raz jako kaszt. sądecki; również w tym przypadku urząd objął po Tomisławie z Mokrska, który awansował na woj. krakowskie. W dalszym ciągu świadkował w dokumentach księcia wystawionych w Krakowie: 13 VII, 15 VIII i 6 X t.r. oraz 21 V 1318. Po raz pierwszy z urzędem kaszt. wiślickiego wystąpił 24 VI 1319. Ponownie reprezentował księcia w Krakowie i w jego imieniu dokonywał różnych transakcji oraz wyboru rajców, których po stłumieniu buntu wójta Alberta wskazywał panujący. Dn. 13 I 1320 był świadkiem w akcie zwolnienia mieszczan sądeckich z ceł w Krakowie, w nagrodę za ich lojalność wobec księcia. Tuż przed koronacją Władysława Łokietka (20 I t.r.) postąpił na woj. krakowskie; świadczy to o jego przynależności do grona doradców księcia, tzw. grupy kombatantów z czasów jego walk o władzę (J. Kurtyka), do którego należeli też awansowani wówczas na kaszt. krakowską Nawój z Morawicy i na woj. sandomierskie Tomisław z Mokrska, brat Tomisława, Piotr Jelitko, ich powinowaci Jakub i Piotr Szyrzykowie z Fałkowa, Zbigniew ze Szczyrzyca oraz Jarosław Bogoria ze Skotnik.

Przez następne dziesięciolecie T. przebywał stale w otoczeniu Władysława Łokietka i jego żony Jadwigi. Reprezentował króla 1 VI 1320 w Krakowie, przeprowadzając w jego imieniu nadanie dla rzeźnika Witka, a 11 VI t.r. poświadczył dokonane przez królową zwolnienie mieszczan krakowskich z ceł w Sandomierzu i Nowym Mieście Korczynie. W czerwcu i lipcu uczestniczył w finalizowaniu porozumienia między królem polskim a królem węgierskim Karolem Robertem w sprawie jego małżeństwa z królową Elżbietą Łokietkówną. Dn. 12 VII wystąpił w gronie

asesorów podczas rozsądzania przez władcę sporu między opatem tynieckim Michałem a podkomorzym sandomierskim Jakubem ze Żmigrodu o dobra wokół zamku Goleśz. W październiku 1320, podczas roków sądowych w Krakowie, świadkował przy zamianie dóbr między królem a Klemensem, opatem klasztoru w Sieciechowie, a 17 V 1321 był jednym ze świadków ufundowania przez parę królewską kaplicy p. wezw. św.św. Walentego i Jerzego w kolegiacie sandomierskiej. Z woj. sieradzkim Klemensem z Irządź towarzyszył władcy jesienią 1322 w spotkaniu z księciem brzeskim Bolesławem III w Trzebnicy i 14 X t.r. wystąpił w liście świadków dyplomu księcia dla tamtejszych cysterek. Prawdopodobnie uczestniczył w toczących się wówczas na Śląsku działaniach wojennych, w których od r. 1321 polskie posiłki walczyły w sojuszu z książętami wrocławskim Henrykiem VI, świdnickim Bernardem i brzeskim Bolesławem III przeciw księciu niemodlińskiemu Konradowi I, władającemu w Oleśnicy. Z polecenia króla mediował w styczniu 1323 między kupcami Nowego Sącza i Krakowa w sporze o opłaty celne, których nowosądeckanie nie chcieli płacić w Krakowie; t.r. wypracował kompromis wyraźnie korzystny dla Nowego Sącza. Od początku maja przebywał w Krakowie, gdzie król odbywał wielkie roki sądowe; 10 V świadkował w dokumencie Tomisława z Mokrska, zwalniającego mieszczan krakowskich z należnych mu opłat w komorach celnych Nowego Miasta Korczyna i Sandomierza, a 24 VI został wymieniony w gronie dostojników małopolskich w dokumencie opata tynieckiego Michała, bliskiego współpracownika Władysława Łokietka. Dn. 9 I 1324 w Olkuszu wystąpił jako świadek w dokumencie królewskiego nadania dla wójta nowosądeckiego Mikołaja. Podczas pobytu w Krakowie 9 III t.r. zawarł umowę z prepozytem miechowskim Bieńkiem o przejęcie dożywotnio klasztornej wsi Targowisko pod Krakowem; w zamian oddał Michałowice, odebrane przez Łokietka bożogrobcom za popieranie buntu wójta Alberta i przekazane T-emu w nagrodę za jego tłumienie. Być może wtedy lub w maju nadał T. młyn nad Rudawą klasztorowi Świętego Ducha w Krakowie. Wobec nieobecności króla opiekęował 19 IX w Krakowie dokument Sięgniewa z Płaszowa i Kózek h. Rawa dla klasztoru cystersów w Koprzywnicy. Ponownie jako świadek wystąpił 23 VI 1325 w królewskim dokumencie, wystawionym tamże, dla kanonika krakowskiego Wierzchosława i jego brata Jakuba, synów sędziego krakowskiego Wawrzyńca. W otoczeniu Władysława Łokietka pojawił się w Krakowie 29 IX 1326 oraz 6 II 1327, podczas zbliżania się do miasta wojsk króla czeskiego Jana Luksemburskiego. Możliwe, że to właśnie wtedy, wobec czeskiego zagrożenia i ciężkiej choroby królewicza Kazimierza, doszło do pierwszych porozumień z Andegawenami w kwestii ewentualnego następstwa tronu (J. Wyrozumski); zapewne T. i inni związani z królem dostojnicy wsparli tę koncepcję dynastyczną i stali

się zaczątkiem tzw. stronnictwa andegaweńskiego (Nowakowski, Kurtyka). Dn. 15 V 1327 świadkował T. w Krakowie w przywileju dla Nowego Sącza i pośrednio także dla kupców, przybywających tam m.in. z Węgier. Od króla otrzymał 21 V t.r. dokument zatwierdzający zamianę za dopłatą 80 grzywien wsi Dębiany na połowę Tarnowa Wielkiego, należącą do Leonarda Dzierżykrajowica. Jesienią przebywał w Krakowie, gdzie na jego prośbę bp krakowski Jan Grotowic zwolnił 1 X z dziesięciny na dwadzieścia lat wsie, mające powstać w lesie koło Tarnowa Wielkiego. Dn. 20 XII świadkował w dokumencie opata tynieckiego Michała, rozstrzygającego spór o sołectwo w klasztornej wsi Prądnik. W nagrodę za wierną służbę uzyskał od króla 24 IV 1328 w Wiślicy nadanie Małego Tarnowa. Dn. 25 V t.r. w Krakowie był świadkiem potwierdzenia przez władcę majątków biskupów lubuskich na obszarze Król. Pol. W gronie rycerstwa mpol. wziął udział latem w najeździe na Mazowsze i zniszczeniu m. Płocka. Możliwe, że zimą 1329 uczestniczył w wyprawie królewskiej na ziemię chełmińską; hipotezę tę uprawdopodobnia fakt, że z wyższych urzędników przebywał wtedy w Krakowie tylko kaszt. krakowski Nawój z Morawicy. Dn. 30 V t.r. wystąpił T. w Krakowie jako mediator w sporze między Nowym Sączem a Krakowem; uzyskał zobowiązanie obu stron, że mieszczanie krakowscy będą wszystkie towary transportować na Węgry wyłącznie przez Nowy Sącz, a sędccy kupcy do Torunia — przez Kraków. W otoczeniu króla przebywał w Krakowie 1 VII oraz 5 i 6 X, świadkując w wystawianych przez niego dokumentach. Od monarchy otrzymał 7 III 1330 zgodę na lokację miasta na gruncie wsi Tarnów Wielki. T.r. pojawił się też w liście świadków dyplomu królewskiego (bez datyiennej).

Z powodu przygotowań do zbrojnej wyprawy przeciw Krzyżakom T. wziął udział w wiecu w Chęcinach, zwołanym zapewne ok. 3 VI 1330. Wszedł z innymi panami w skład sądu rozjemczego pod przewodnictwem arcybp. gnieźnieńskiego Janisława, który miał rozstrzygnąć spór o dziesięciny między bp. krakowskim Janem Grotowicem a królem; wyrok w tej sprawie zapadł 14 VI t.r., po wyjeździe króla i towarzyszących mu dostojników, którzy już poprzedniego dnia byli z pewnością w Krakowie (J. Bieniak, Kurtyka), wobec czego pieczęci T-ego i pozostałych możnych zostały do dokumentu przywieszane później. Na prośbę T-ego bp Jan Grotowic erygował 13 V 1331 kaplicę p. wezw. NMP na zamku w Tarnowie. Po Nawoju z Morawicy (zm. po 14 II t.r.) objął T. urząd kaszt. krakowskiego i na kolejnym wiecu w Chęcinach, zwołanym w związku z groźbą wznowienia walk z Krzyżakami, świadkował 26 V z tytułem kaszt. krakowskiego w dokumencie królewskiego potwierdzenia przywilejów książąt Bolesława Wstydlwego i Leszka Czarnego dla klasztoru w Miechowie. Podczas najazdu Krzyżaków na Kujawy i Wielkopolskę w lecie t.r. przebywał przy

królu, m.in. w Sandomierzu. Prawdopodobnie wziął udział 27 IX w bitwie z wojskami Zakonu pod Płowcami. Z królem i innymi najwyższymi urzędnikami mpol. pojawił się 11 XI w Krakowie. Świadkował w dokumencie monarchy, wystawionym tam 29 V 1332, przenoszącym na prawo niemieckie wszystkie wsie klasztoru miechowskiego leżące w ziemi krakowskiej. Zapewne uczestniczył w sierpniu t.r. w podjętej przez Łokietka próbie odbicia Kujaw z rąk Krzyżaków, zakończonej podpisaniem rozejmu, który miał obowiązywać do Zielonych Świątek w r. 1333. W Krakowie świadkował 31 X 1332 w dyplomie królewskiego nadania Piotrowi Pethow zwanego Węgrzynem wsi Samokłeski koło Żmigrodu w nagrodę za wojenną służbę. Najpewniej był przy królu w ostatnich miesiącach jego życia; został wymieniony na pierwszym miejscu listy najwyższych dostojników mpol. i kancelaryjnych, świadkujących 9 II 1333 w Krakowie w dokumencie króla dla plebana gorzyckiego Arnolda. Wg Rocznika Traski był 2 III t.r. z archidiakonem krakowskim Jarosławem Bogorią przy zgonie władcy. Obaj zwrócili się do króla z prośbą, aby polecił panom Król. Pol. swego syna Kazimierza jako następcę tronu. Obecność T-ego przy królu w chwili jego śmierci świadczy o jego wysokiej pozycji w gronie królewskich doradców.

Wiadomo, że 4 IV 1333 przebywał T. w Krakowie. Prawdopodobnie wziął udział 25 IV t.r. w koronacji królewicza Kazimierza. Gdy z powodu konfliktu nowego króla z matką o koronację żony Kazimierza, Anny (Aldony), królowa wdowa została odesłana na Sądcczynę, w jej otoczeniu pojawili się wkrótce wysocy dostojnicy, przede wszystkim T. oraz kanclerz krakowski Zbigniew ze Szczyrzycy. Podczas październikowych roków sądowych w Krakowie T. świadkował 4 X w dwóch dokumentach króla potwierdzających przywileje jego ojca, nadane mieszczaninowi sądeckiemu Pertmanowi i opactwu cystersów w Szczyrzycy. Na początku r. 1334 ponownie przebywał w Krakowie, gdzie uczestniczył w zakończeniu sporu bp. krakowskiego Jana Grotowica z krakowskim klasztorem klarysek o dziesięciny, w który zaangażowali się także król ze swą matką. Pierwsze miesiące t.r. spędził głównie w stolicy, w królewskim otoczeniu, gdzie zapewne toczyły się narady związane z koniecznością rozwiązania konfliktu z zakonem krzyżackim wobec upływającego terminu rozejmu. Wspólnie z woj. sandomierskim Mszczujem, woj. krakowskim Mikołajem Bogorią, kaszt. sandomierskim Sądem, podkomorzym krakowskim Krzywosądem, woj. poznańskim Mikołajem i kaszt. poznańskim Jarosławem wystawił 15 V dokument przedłużający rozejm, stając się tym samym jednym z jego gwarantów. Był u boku króla w czerwcu w Sandomierzu, świadkując w jego nadaniach dla Bartłomieja, mieszczanina sandomierskiego, i dla bachmistrza Hankona. W październiku pojawił się w Krakowie na wielkich rokach sądowych i zasiadał w królewskim trybunale 9 i 12 X przynajmniej

w czterech sprawach, m.in. dotyczących sprzedaży opatowi mogilskiemu sołectwa w Prandocinie, w potwierdzeniu przez króla Kazimierza przywileju dla Żydów, ogłoszonego przez księcia Bolesława Pobożnego w r. 1264, oraz w zwolnieniu mieszczan wielickich z cła na rzece Skawinie. Dn. 10 VI 1335 świadcował w dokumencie króla określającym prawa i wolności nowo lokowanego miasta koło Krakowa (zapewne Nowego Miasta na terenie Okołu) oraz w dokumencie nadania części młyna nad Rudawą Bieniaszowi, synowi nieżyjącego już Mikołaja konstruktora (najpewniej maszyn wojskowych), który położył wielkie zasługi w służbie Władysława Łokietka.

W sierpniu 1335 w Trenczynie T. wziął udział w spotkaniu delegacji polskiej z przedstawicielami króla czeskiego Jana Luksemburskiego, w sprawie jego pretensji do polskiego tronu. Strona polska wystawiła wówczas dokument, w którym zobowiązała się w imieniu króla Kazimierza zrzec się pretensji do zwierzchności nad śląskimi księstwami w zamian za ustąpienie króla czeskiego i jego syna Karola z roszczeń do polskiej korony; decyzja ta, podjęta wbrew instrukcjom królewskim, a pod naciskiem króla Karola Roberta, została odrzucona przez polskiego monarchę. Na przełomie października i listopada t.r. udał się T. z królem Kazimierzem na Węgry do Wyszehradu, gdzie podczas spotkania z przedstawicielami zakonu krzyżackiego władcy Czech i Węgier mieli ogłosić wyrok w sporze polsko-krzyżackim. W przygotowanym przez Krzyżaków formularzu dokumentów pokojowych, T. został wymieniony jako jeden z gwarantów zawartych porozumień. Na tym spotkaniu wróciła też sprawa czeskich roszczeń do polskiej korony. T. był jednym z poręczyeli królewskiego zobowiązania do zapłacenia Janowi Luksemburskiemu 20 tys. kop gr praskich, w zamian za zrzeczenie się przez niego pretensji do polskiego tronu; powstało kilka egzemplarzy tego dokumentu z różnymi datami. Jeszcze t.r. spotkał się T. w Krakowie z królową wdową Jadwigą, zainteresowaną bieżącą polityką, i był świadkiem w wystawionym przez nią dokumencie (bez daty dziennej). W styczniu 1336 przebywał z królem w Krakowie, gdzie 9 I świadcował w nadaniu dla Mikołaja Wierzyńka, wójta Wieliczki. Na początku lutego t.r. udał się ze Zbigniewem ze Szczyrzyca na spotkanie z królową wdową do Nowego Sącza, gdzie 3 II obaj wystąpili w liście świadków wystawionego przez nią dokumentu lokacji na prawie magdeburskim Kamionki Wielkiej, której zasadźcą został Mikołaj, wójt Nowego Sącza. Dn. 15 V w Krakowie T. świadcował w królewskim dokumencie dla mieszkańców wsi w pow. sandomierskim lokowanych na prawie niemieckim, a 11 VI został wymieniony w liście świadków potwierdzenia przywilejów klasztoru mogilskiego. Był obecny 27 VII przy wystawieniu przez królową Jadwigę dokumentu dla podkoniego krakowskiego Giedka z Giedczyc w Krakowie lub raczej w Nowym Sączu, gdzie oczekiwano powrotu

króla z wojny, w której wspomógł królów Czech i Węgier przeciw Habsburgom i Wittelsbachom. T. świadcował też 9 X w pierwszym dokumencie wystawionym przez monarchę w Sandomierzu, po powrocie z tej wyprawy, gwarantującym niektóre prawa i przywileje m. Krakowa. W r. 1337 ponownie spotkał się z królową Jadwigą w Nowym Sączu, gdzie świadcował w przywileju (bez daty dziennej) dla mieszczan sądeckich, zwalniającym ich z cła w Sandomierzu. Przy królu został odnotowany 24 VI t.r. w Wiślicy, a następnie 10 X w Krakowie, gdzie znalazł się w liście świadków królewskiego nadania dla wójta sandomierskiego Marka. Ponownie w otoczeniu władcy pojawił się podczas spotkania króla z Karolem Robertem pod koniec t.r. i w czasie przygotowań do wysłania skargi na zakon krzyżacki do papieża Benedykta XII do Awinionu. Uczestniczył z innymi czołowymi dostojnikami 6 I 1338 w Krakowie w wielkich rokach królewskich, podczas których monarcha rozstrzygnął spór między celnikiem i żupnikiem Świętkiem a mieszczanami krakowskimi o pobór cła w komorze w Rytrze, którego mieszczanie nie chcieli płacić; król, uznawszy rację poborcy Świętka, zgodził się jednak zwolnić krakowian z opłat. Wg Długosza T. z innymi dostojnikami wziął udział t.r. w spotkaniu Kazimierza Wielkiego z Karolem Robertem w Wyszehradzie, w celu ustalenia zasad dziedziczenia polskiego tronu oraz polskiej ekspansji na Rusi; najnowsza literatura (S. Szczur) kwestionuje jednak takie wydarzenie. W otoczeniu monarchy T. pojawił się ponownie 29 I 1339, świadkując w poświadczeniu kupna wójtostwa wielickiego przez Mikołaja Wierzyńka. Podczas wielkich roków sądowych 8 V t.r. w Krakowie ofiarował miastu dom murowany z przeznaczeniem na szpital. Prawdopodobnie w 1. poł. t.r. znalazł się ponownie w Starym Sączu, gdzie wystąpił w liście świadków dyplomu królowej Jadwigi, lokującej wieś Jakubkowice (obecnie Łososina Dolna); było to zapewne ostatnie jego spotkanie z królową, która jesienią zmarła.

Jako świadek wystąpił T. w królewskich dokumentach: 25 X 1339 w Sandomierzu i 6 XII t.r. w sprawie przeniesienia na prawo niemieckie wsi należących do dziedziców Stępocic, 5 II 1340 dotyczącym fundacji kaplicy NMP w katedrze krakowskiej i 15 V t.r. w kontrakcie z Hankiem z Nowego Sącza na lokację m. Grybowa. Nie wiadomo, czy w czerwcu wziął udział w wyprawie na Ruś; w otoczeniu króla pojawił się dopiero 25 X, następnie 1 i 2 XI oraz ponownie 6 V 1341 w Wiślicy i 30 V t.r. Zapewne uczestniczył na przełomie września i października w ślubie Kazimierza Wielkiego z Adelajdą Heską w Poznaniu, choć w źródłach pojawił się dopiero 14 XI, świadkując w Krakowie w dyplomie wyznaczenia przez króla oprawy swej małżonki na ziemi sandomierskiej, oraz 25 I 1342, w nadaniu wójtostwa w Lublinie mieszczaninowi z Moguncji. Dn. 24 III t.r. na zamku w Tarnowie zawarł kontrakt na lokację

wsie we własnych dobrach. Na dworze monarszym został odnotowany 18 V w gronie świadków w dokumencie lokacji wsi Borówna. Zapewne udał się z królem w lipcu na Węgry, dla udziału w egzekwacjach po śmierci króla Karola Roberta. Jesienią przebywał w Krakowie, świadkując 10 X w królewskim dyplomie dla arcybiskupa gnieźnieńskiego i 13 X w gronie dostojników w dokumencie porządkującym i zatwierdzającym niektóre prawa m. Krakowa. Jako kaszt. krakowski, posiadający w ramach swego uposażenia klucz myślenicki, wziął udział 11 XI w lokacji Myślenic, którą mieli realizować dwaj mieszczanie wielickcy; w Myślenicach zachował niektóre dochody z czynszów oraz prawo sądenia mieszkańców, a sołtysi mieli na wojnę ruszać w jego chorągwi. Dn. 17 III 1343 T. i Adam z Książa jako byli kasztelani wiśliccy potwierdzili, że mieszczanie sandomierscy zostali zwolnieni z płacenia ceł i taki wyrok w ich sporze z kaszt. wiślickim Andrzejem Tęczyńskim zatwierdził król w Krakowie. Będąc jednym z najbliższych współpracowników Kazimierza Wielkiego, zapewne był T. obecny podczas wizyty t.r. w Krakowie margrabiego morawskiego Karola Luksemburskiego. Może towarzyszył też władcy 1 VI w Namysłowie oraz Kaliszu, gdzie 8 VII doszło do podpisania pokoju z zakonem krzyżackim; był jednym z dostojników mpol., którzy osobnym dokumentem, wystawionym w Krakowie 15 VII, gwarantowali Krzyżakom przestrzeganie postanowień pokojowych. Możliwe, że jesienią uczestniczył z królem w działaniach wojennych na Śląsku, zakończonych przyłączeniem Wschowy do Król. Pol. Dn. 14 XI w Krakowie zasiadał w komisji powołanej przez króla i arcybp. gnieźnieńskiego Jarosława Bogorę w celu wytypowania wsi w ziemi bieckiej, przeznaczonych do płacenia dziesięcin z nowizn w sporze między bp. krakowskim Janem Grotowicem a kolegiatą św. Floriana na przedmieściu krakowskim (obecnie Kleparz). Przebywał przy królu 15 II 1344, gdy został wydany dokument określający przebieg dróg handlowych kupców krakowskich z Torunia na Ruś i na Węgry, oraz 12 V t.r., gdy świadkował w dokumencie monarchy i otrzymał potwierdzenie własności swoich majątków w kluczu tarnowskim. Ponownie w Krakowie pojawił się na jesiennych rokach sądowych i świadkował 6 X w królewskim potwierdzeniu dokumentu lokacyjnego Nowego Sącza. Nie wiadomo, czy w 1. poł. r. 1345 wziął udział w wojnie polsko-czeskiej o część księstw śląskich; u boku monarchy wystąpił dopiero 9 V t.r. Możliwe, że uczestniczył w lecie w kontynuacji wojny z Czechami na terenie księstwa raciborskiego i następnie w obronie Krakowa, a po odparciu oddziałów czeskich, w uroczystościach zaślubin Kunegundy, córki Kazimierza Wielkiego z synem cesarza Ludwika Wittelsbacha (25 VII). Jego nieobecność przy monarsze w sierpniu może świadczyć o realizowaniu przez niego działań dyplomatycznych, zakończonych 6 IX zawarciem rozejmu z Janem Luksemburskim.

W Krakowie przy królu pojawił się w październiku i ponownie 2 II 1346 w Sandomierzu, kiedy monarcha lokował wieś Witkowice. Być może uczestniczył w marcu t.r. w wiecu ogólnopolskim w Wiślicy, ale w otoczeniu króla wystąpił dopiero 30 XII 1347, a następnie 15 VIII 1349 w Krakowie; zmniejszenie jego aktywności mogło być spowodowane wiekiem lub stopniową utratą znaczenia w królewskiej radzie, co jednak nie oznaczało utraty monarszej łaski. Dn. 10 II 1350 znalazł się w gronie świadków królewskiej lokacji wsi Borek, a w maju t.r. wziął udział w wiecu w Sulejowie, gdzie 18 V i 19 V świadkował w dokumentach władcy. W sierpniu był z królem na Rusi i 11 VIII we Lwowie, za wierną służbę, otrzymał przywilej na wydobywanie w swoich dobrach złota, srebra oraz innych metali.

T. był twórcą fundamentów majątkowych rodzin Tarnowskich i Melsztyńskich. Najstarsze jego dobra były zlokalizowane w ziemi sandomierskiej koło Wiślicy; składały się na nie wsie Dębiany (od r. 1312), Piasek Wielki i Mały, Gadawa i Zagajów. Na początku l. trzydziestych używał pieczęci z inskrypcją «de Arena», dóbr, z którymi związane było prawo patronatu kościoła p. wezw. Wszystkich Świętych w Krakowie. Przed r. 1331 kupił wieś Sukmanie koło Wojnicza. Między l. 1319 a 1321, m.in. przez zamianę, nabył od klasztoru benedyktynek w Staniątkach wsie Poręba i Okocim nad rzeką Uszew; kupił też w tym czasie wsie Jasień i Wola Pomianowa oraz założył wieś Brzezowiec; w r. 1344 zajął się zagospodarowaniem tych dóbr. Od r. 1327 rozpoczął budowę jednego z najważniejszych kluczy majątkowych, skupionego wokół późniejszego m. Tarnowa. T.r. król nadał mu Mały Tarnów, zwany Tarnowcem, który przylegał do Tarnowa Wielkiego, przenosząc go z prawa polskiego na średzkie. W marcu 1330 Władysław Łokietek udzielił mu zgody na lokowanie miasta na prawie magdeburskim na gruncie wsi Tarnów Wielki. W tym czasie T. zbudował zamek na wzgórzu św. Marcina w Tarnowcu, który stał się jego pierwszą możnowładczą siedzibą. Poszerzając dobra tarnowskie zamienił 17 VII 1331 z Leonardem Dzierżykrajowicem wieś Sukmanie na Skrzyszów, a od r. 1333 rozpoczął lokowanie nowych wsi, m.in. 24 III 1342 w lesie Keiserwald (Kezeyrswald, potem Kieyden). Dn. 12 V 1344 król Kazimierz Wielki potwierdził posiadanie przez niego m. Tarnowa oraz wsi: Skrzyszów, Łękawica, Szywałd zwany Mnich, Podgrodzie, Keiserwald i pobliskich Kobylnik, Tarnowca i Żabna nad Dunajcem, a także leżących na jednym gruncie Pomianowej Woli, Brzezowca, Jasienia oraz Okocimia i Poręby (obecnie Poręba Spytkowska); w centrum tych dóbr lokowano po r. 1344 m. Brzesko. Oprócz tego T. trzymał wieś Porębę Elbrandową (obecnie Poręba Mała) w ziemi sądeckiej, a także Przesławice (pow. proszowicki), które z dopłatą 160 grzywien zamienił 30 XII 1347 z Charzem (Łazarzem) oraz jego synami, Jakubem i Piotrem, na dobra: Charzewice, Gwoździec, Zawada

(obecnie Zawada Lanckorońska), Gruszki (obecnie Podbrzeże) i Grodziska; utworzono w ten sposób trzeci kompleks majątkowy, którego centrum stanowił zamek Melsztyn, usytuowany na wzgórzu we wsi Charzewice nad Dunajcem. T. posiadał również młyn nad Rudawą, koło cmentarza żydowskiego pod Krakowem, który w r. 1324 nadał klasztorowi Świętego Ducha. Była to zapewne część jego włości poza murami m. Krakowa. Prawdopodobnie zbudował tam murowaną rezydencję, wykorzystując do tego gródek, wzniesiony jeszcze przez księcia Konrada Mazowieckiego; na początku XV w. wnuczka T-ego, Jadwiga Melsztyńska, miała tam dom i młyn. T. posiadał też dwie kamienice w Krakowie: usytuowaną przy ul. Szpitalnej obok murów miejskich, którą sam wystawił, oraz skonfiskowaną wójtowi Henrykowi za współorganizowanie buntu wójta Alberta, którą otrzymał 7 I 1334 od króla Kazimierza Wielkiego jako zadośćuczynienie kosztów poniesionych w wojnie z Krzyżakami. Nie wiadomo, czy T., czy dopiero jego synowie otrzymali zapisy na żupach solnych w wysokości 1 kopy gr tygodniowo, które zostały unieważnione w ordynacji żup wielicko-bocheńskich Kazimierza Wielkiego. T. zmarł 27 III 1352 (wg informacji naniesionej przez pisarza na piętnastowiecznym odpisie dokumentu Kazimierza Wielkiego z r. 1346); przekazana przez Tadeusza Czackiego treść rzekomego listu bp. lutomyskiego Jana z r. 1357 o poselstwie T-ego do cesarza Karola IV, którego miał obrazić, nie jest wiarygodna.

Zapewne ok. r. 1310 poślubił T. nieznaną z imienia córkę prawdopodobnie sędziego i kaszt. krakowskiego Pakosława z Mstyczowa h. Lis (zob.). Z tego małżeństwa pochodzili synowie: Pakosław, który 18 X 1330 otrzymał papieską ekspektatywę na kanonię krakowską, a w r. 1332 na wrocławską, i Nieustęp, który 12 I 1346, na skutek supliki króla Kazimierza Wielkiego, także otrzymał ekspektatywę na kanonię krakowską i 14 IX t.r. również na wrocławską. Z pewnością żoną T-ego (drugą, wg B. Śliwińskiego) była Stanisława, najpewniej córka Piotra z Bogorii, woj. krakowskiego, oraz siostra arcybp. gnieźnieńskiego Jarosława z Bogorii i Skotnik (zob.), woj. sandomierskiego Wojciecha ze Żmigrodu i woj. krakowskiego Mikołaja z Bogorii (zm. 1338, zob.). T. otrzymał z żoną Stanisławą 17 VI 1325 od papieża Jana XXII przywilej utrzymywania w swym domu spowiednika z uprawnieniami do absolucji kar zastrzeżonych dla Stolicy Apostolskiej. Z tego małżeństwa miał synów Wojciecha, który także realizował karierę kościelną i był w źródłach określany jako krewny arcybp. Jarosława Bogorii, oraz zapewne Jana Melsztyńskiego (zm. 1380 lub 1381, zob.) i Rafała (zm. 1372 lub 1373, zob.). Córką T-ego była Czuchna, wydana za śląskiego rycerza Mirzana z Parchowic. Odrzucić należy hipotezę o istnieniu syna T-ego o imieniu Jarosław (B. Śliwiński), ponieważ chodziło o zepsutą lekcję imienia Pakosław.

Jan z Czarnkowa podkreślał, że w pierwszych latach panowania Kazimierza Wielkiego T. i kanclerz

krakowski Zbigniew ze Szczyrzyca odgrywali dużą rolę w kreowaniu polityki młodego władcy; podtrzymywali oni interesy węgierskie na polskim dworze, za co byli przez Węgrów wynagradzani pieniędzmi i dobrami ziemskimi.

W serialach telewizyjnych „Kazimierz Wielki” (1975, reż. E. i C. Petelscy) rolę T-ego (jako Spytka z Melsztyna) zagrał Bruno O’Ya, a w „Koronie królów” (2018, reż. W. Pacyna i in.) — Sławomir Orzechowski.

PSB (Mokrski Tomisław); Słown. hist. geogr. ziem pol., V cz. 1 (Brzezowka, Charzewice), cz. 2 (Grodziska, Gwoździec, Jasień), cz. 4 (Melsztyn); Urzędnicy, IV/1; — B a l i Ń s k i M., Spytka z Melsztyna i ród jego, „Bibl. Warsz.” 1844 t. 3 s. 271—9; B i e n i a k J., Rozmaitość kryteriów badawczych w polskiej genealogii średniowiecznej, w: Genealogia, Tor. 1982 s. 147—8; t e n ż e, Wielkopolska, Kujawy, ziemie łączyska i sieradzka wobec procesu zjednoczenia państwowego 1300—1306, Tor. 1969; Brzesko. Dzieje miasta i regionu, Brzesko 2006 s. 94—108, 151—2; B u b c z y k R., Kariera rodzinny Kurozwęckich w XIV w. Studium z dziejów powiązań polskiej elity politycznej z Andegawenami, W. 2002; Dąbrowski J., Dzieje polityczne Śląska do roku 1400, Kr. 1932 s. 359; t e n ż e, Elżbieta Łokietkówna 1305—1380, Kr. 1914; t e n ż e, Ostatnie lata Ludwika Wielkiego 1370—1382, Kr. 1918; D ł u g o p o l s k i E., Władysław Łokietek na tle swoich czasów, Wr. 1950; D w o r z a c z e k W., Leliwici Tarnowscy. Z dziejów możnowładztwa małopolskiego wiek XIV—XV, W. 1971; G a w ę d a S., Moźnowładztwo małopolskie w XIV i w pierwszej połowie XV wieku, Kr. 1966; G z e l l a J., Małopolska elita władzy w okresie rządów Ludwika Węgierskiego w Polsce w latach 1370—1382, Tor. 1994 s. 60—1, 97—8; K a c z m a r c z y k Z., Monarchia Kazimierza Wielkiego. Organizacja państwa, P. 1939 I 111—12, 142—5, 214—15, 293; K o ł o d z i e j s k i S., Średniowieczne rezydencje obronne możnowładztwa na terenie województwa krakowskiego, Kr. 1994 s. 76—7; K r a s n o w o l s k i B., Lokacyjne układy urbanistyczne na obszarze ziemi krakowskiej w XIII i XIV wieku, Kr. 2004; K u r t y k a J., Tęczyński; K u r t y k a J., Kariera wojewody krakowskiego Andrzeja z Tęczyna na tle rywalizacji stronnictw za panowania Kazimierza Wielkiego, w: Cracovia, Polonia, Europa, studia z dziejów średniowiecza ofiarowane Jerzemu Wyrozumskiemu w sześćdziesiątą piątą rocznicę urodzin i czterdziestolecie pracy naukowej, Red. W. Bukowski i in., Kr. 1995 s. 255—92; t e n ż e, Odrodzone Królestwo. Monarchia Kazimierza Wielkiego i Władysława Łokietka w świetle najnowszych badań, Kr. 2001 s. 40, 92—3, 97, 103; t e n ż e, Die kleinpolnischen Grossen im 13.—14. Jahrhundert. Konitunität und Neubegin am Beispiel des Krakauer Kastellans Żegota und seines Familienkreises, w: Studien zum Adel im mittelalterlichen Polen, Hrsg. E. Mühle, Wiesbaden 2012; L a b e r s c h e k J., Melsztyński klucz majątkowy od połowy XIV do połowy XVI wieku, w: Fontes et historia, P. 2007 s. 117—43; t e n ż e, Posiadłości Leliwitów Melsztyńskich w Krakowie, w: Miasta, ludzie, instytucje, znaki. Księga jubileuszowa ofiarowana Profesorowi Bożeniu Wyrozumskiemu w 75. rocznicę urodzin, Red. Z. Piech, Kr. 2009 s. 235—9; t e n ż e, Rola rzeki Rudawy w gospodarce średniowiecznego Krakowa. Próba

syntezy, w: *Memoria Viva. Studia poświęcone Izabeli Skierskiej* (1967—2014), W.—P. 2015 s. 333—4; *t e n ż e*, Uzupełnienia do genealogii Melsztyńskich h. Leliwa, „Średniowiecze Pol. i Powszechne” T. 2 (6): 2010 s. 180—90; *Marciniak-Kajzer A.*, Fundacje architektoniczne małopolskich Leliwitów, Ł. 2001; *t a ż*, Zamek Melsztyn i jego wieże. Die Burg von Melsztyn und ihre Türme, „Archaeologia Historica Polona” T. 12: 2002 s. 81—90; *Marsina R.*, Trenčianska dochoda z augusta 1335 a jej usudy, „Historicki Sbornik” T. 9: 1999 s. 50—7; *Marzec A.*, Die Amtsträgerelite im Königreich Polen unter Władysław Ellenlang und Kasimir der Grossen (1305—1370), w: *Studien zum Adel im mittelalterlichen Polen*, Hrsg. E. Mühle, Wiesbaden 2012; *t e n ż e*, Centrum i peryferie władzy. Zróżnicowanie politycznego znaczenia Małopolan w monarchii Kazimierza Wielkiego. Zarys problematyki, w: *Dwór a kraj. Między centrum a peryferiami władzy*, Red. R. Skowron, Kr. 2003 s. 23—46; *t e n ż e*, Domina terae Sandecensis — Rola polityczna królowej Jadwigi Łokietkowej w kontekście jej związków z dostojnikami małopolskimi (1305—1339), „Kwart. Hist.” R. 107: 2000 s. 3—23; *t e n ż e*, Elita wobec władcy i władca wobec elity w Królestwie Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego, w: *Monarchia w średniowieczu, władza nad ludźmi, władza nad terytorium. Studia ofiarowane Profesorowi Henrykowi Samsonowiczowi*, Red. J. Pysiak i in., W.—Kr. 2002 s. 139—68; *t e n ż e*, Rada królewska w monarchii Kazimierza Wielkiego, w: *Narodziny Rzeczypospolitej. Studia z dziejów średniowiecza i czasów wczesnonowożytnych*, Red. W. Bukowski, T. Jurek, Kr. 2012 II 803—30; *t e n ż e*, Sapientior inter proceres Poloniae. Kariera polityczna Janusza Suchywilka herbu Grzymała (1336—1374), w: *Polska i jej sąsiedzi w późnym średniowieczu*, Red. K. Ożóg, S. Szczur, Kr. 2000 s. 21; *t e n ż e*, Urzędnicy małopolscy w otoczeniu Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego (1305—1370), Kr. 2006; *t e n ż e*, Władysław Łokietek i małopolska elita władzy, w: *Lipnica Murowana. Gród króla Władysława Łokietka*, Red. J. Smołucha, Kr. 2007 s. 125—38; *Moskal K.*, Leliwici z Melsztyna i ich zamki, Nowy Sącz 2007; *Nowakowski T.*, Polityka północna Polski w latach 1356—1364 na tle jej sytuacji wewnętrznej, „Akad. Techn. Roln. w Bydgoszczy. Zesz. Nauk. Nauki Społ.” T. 10: 1980 s. 81; *Piekosiński F.*, Rycerstwo, I—III; *Piekosiński F.*, Rycerstwo małopolskie w dobie piastowskiej 1200—1366, Kr. 1901 s. CLXXVI—CXCV, 268, 324; *Rutkowska-Płachcińska A.*, Sądceczyzna w XIII i XIV wieku. Przemiany gospodarcze i społeczne, Wr. 1961 s. 167; *Sandozówna M.*, Melsztyn i jego okolice, „Bibl. Macierzy Pol.” 1911 nr 61 s. 20—3; *Smoleński M.*, Melsztyn. O zamku i jego panach, o kościele i plebanach, z dodatkiem o Domosławicach, Kr. 1888 s. 31—7; *Sobczyński W.*, Z dziejów religijności w dawnej Polsce. Kaplica zamkowa i kościół parafialny w Melsztynie w wiekach XIV—XVIII, „Tarnowskie Studia Teolog.” T. 24: 2005 s. 91—8; *Starzyński M.*, Krakowska rada miejska w średniowieczu, Kr. 2010; *t e n ż e*, Das Mittelalterliche Krakau. Der Stadt im Herrschaftsgefüge der polnischen Metropole, Köln—Weimar—Wien 2015; *Śliwiński B.*, O pochodzeniu kasztelana krakowskiego Spycimira z Tarnowa w świetle najnowszych badań nad genealogią jego rodziny, w: *Venerabiles, nobiles et honesti. Studia z dziejów społeczeństwa Polski średniowiecznej*, Red. A. Radziwiński i in., Tor. 1997 s. 271—80; *Tęgowski J.*, Krąg rodzinny

Jarosława Bogorii, w: *Genealogia. Polska elita polityczna w wiekach średnich na tle porównawczym*, Red. J. Wroniszewski, Tor. 1993 s. 123—37; *Turkawski M.*, Spytka z Melsztyna wojewoda krakowski, założyciel Sambora, Lw. 1876; *Wróblewski S.*, Rycerstwo ziemi sądeckiej w średniowieczu, Kr. 2016; *Wyrozumski J.*, Kazimierz Wielki, Wr. 1982; *Zarewicz L.*, Leliwita Spycimir, kasztelan krakowski, praojciec Melsztyńskich i Tarnowskich (1312—1352) oraz monografia Melsztyna, Kr. 1890; — *Akta grodz. i ziem.*, V nr 1—2, VII nr 6; *Arch. Sanguszków*, II nr 6, 9—14, 16—18, V nr 2; *Bull. Pol.*, I, II; *Cod. Pol.*, I, III; *Cod. Sil.*, V; *Długosz, Annales*, IX; *Dokumenty polskie z archiwów dawnego Królestwa Węgier*, Wyd. S. Sroka, Kr. 1998 I; *Kod. katedry. krak.*, I, II; *Kod. m. Kr.*, I, II; *Kod. mogiński*; *Kod. Mpol.*, I—III; *Kod. Tyniecki*; *Kod. Wpol.*, II, III; *Małeczynski K.*, Kilkanaście niedrukowanych dokumentów Władysława Łokietka z lat 1296—1329, „Studia Źródłozn.” T. 6: 1961 s. 147—8; *Mon. Pol. Hist.*, II (Kronika Jana z Czarnkowa); *Mon. Pol. Vat.*, III; *Najstarszy zbiór przywilejów i wilkierzy miasta Krakowa*, Wyd. K. Estreicher, Kr. 1936 s. 2—3; *Nowy kodeks dyplomatyczny Mazowsza*, Wr. 1989 II; *Starod. prawa pol. pomn.*, I 223; *Zbiór dok. katedry i diec. krak.*, I 38; *Zbiór dok. mpol.*, I 20, 32, 36—7, 49, 51, IV 903—4, 907, 909, 913, 924, 930.

Andrzej Marzec

Tarnowski (z Tarnowa) Spycimir (Spytek) h. Leliwa (zm. 1395 lub 1396), podkomorzy krakowski.

Był synem Rafała (zm. 1372 lub 1373, zob.) i Dzierżki (zm. po 2 I 1385), wg dawnej literatury h. Mądrostki z Wielowsi, Węgrzynowa i Jasieńca, wg Jana Wroniszewskiego wnuczki Dzierżykraj (Dzierżka) h. Janina. Był bratankiem Jana Melsztyńskiego (zm. 1380 lub 1381, zob.). Miał braci: rodzonego Jana (zm. 1409, zob.) i stryjecznego Spytka Melsztyńskiego (zm. 1399, zob.) oraz siostrę stryjeczną Jadwigę (zm. po 1400), żonę Ottona z Pilicy (zob.).

Dzięki silnej pozycji Leliwitów w otoczeniu królowej Jadwigi Andegawieńskiej otrzymał T. na przełomie l. 1384 i 1385 urząd podkomorzego krakowskiego. Był nim już 2 I 1385, kiedy przed sądem ziemskim w Sandomierzu podczaszy dobrzyński Marcin z Baruchowa skwitował go wraz z matką z sumy 99 i trzech czwartych grzywny gr praskich za zastawione im wsie: Solnicza, Balnowo i Podole. Świadcował 7 I 1385 w wystawionym w Krakowie dokumencie królowej Jadwigi, przenoszącym na prawo niemieckie wieś Lisów. Możliwe, że w styczniu t.r. w Krakowie uczestniczył z krewnymi w negocjacjach z poselstwem litewskim, dotyczących małżeństwa wielkiego księcia lit. Jagiełły z królową Polski (O. Halecki, W. Dworzaczek); świadczy o tym pośrednio wspomnienie T-ego w podziękowaniach za zasługi w doprowadzeniu do koronacji Władysława Jagiełły, zawarte w dyplomach władcy dla braci, Jana i S. Melsztyńskiego. Jako świadek wystąpił w grudniu 1385 w dokumencie bp. krakowskiego Jana Radlicy, rozstrzygającego spór o prawo patronatu

nad kościołem w Wiercicowie (dyplom wystawiono być może w r. 1387). Świadcował też 2 I 1386 w dokumencie królowej dla Tomasza, syna Mikołaja Wierzyńka (starszego, zm. 1360). Z braćmi Janem i S. Melsztyńskim otrzymał od króla Władysława Jagiełły 23 V 1386 przywilej na dochód 1 kopy gr tygodniowo z żup solnych krakowskich, odebrany ich ojcom w r. 1368 przez króla Kazimierza Wielkiego, podczas redagowania statutu żupnego. T. brał udział w rokach i wiecach sądowych oraz występował w otoczeniu króla.

T. przebywał 22 IX 1386 w otoczeniu Władysława Jagiełły w klasztorze benedyktynów na Łyscu. Na początku r. 1387 towarzyszył monarsze w podróży na Litwę, gdzie świadcował w królewskich dokumentach dotyczących uposażenia kościoła zamkowego w Wilnie w związku z mającym tam powstać biskupstwem (17 II) oraz potwierdzenia wolności kościołów katolickich na Litwie i nakazie zawierania małżeństw przez tamtejszych poddanych (Litwinów i Rusinów) wyłącznie w wierze katolickiej (22 II). Po powrocie uczestniczył w wiecach sądowych: krakowskim, podczas którego 9 V należał do grona asesorów potwierdzających transakcję między woj. łęczyckim Janem Ligęzą i Wawrzyńcem, plebanem z Niegowici, oraz sandomierskim, gdzie 3 VI wystąpił w gronie świadków zastawu wsi Beszyce. W r. 1388 przebywał w Krakowie; 14 V t.r. świadcował podczas wiecu sądowego w królewskim dokumencie lokacji wsi Olszówka, a 15 V został odnotowany w księdze sądu krakowskiego w sprawie zobowiązania wdowy po Jakubie z Ruszczy, Więcesławy, do wypłacenia po jej śmierci T-emu, jego bratu Janowi i Goworkowi z Obichowa 230 grzywien, zapisanych na wsiach Ruszcza i Kantorowice. Dn. 1 IX wystąpił w Szydłowie w liście świadków dokumentu Władysława Jagiełły dla Jaśka ze Sprowy. Ponownie w otoczeniu króla pojawił się w r. 1389, świadkując w królewskich dyplomach: 2 II t.r. potwierdzającym przywileje Kazimierza Wielkiego i jego siostry, Elżbiety Łokietkówny dla wielkopolskich Pyzdr, 22 II lokacji wsi Klikuszowa i potwierdzeniu przywileju dla mieszczan sądeckich, 1 V w Bieczu, potwierdzającym przywilej Kazimierza Wielkiego dla Michała ze Starego Sącza na sołectwo w Przesiekach, oraz 9 V w Mogile, potwierdzającym bojarom Hryćkowi i Iwaszkowi posiadanie wsi Rogoźna i Rajtarowice; w tym dniu uwolnił włodarza Mikosza z wszystkich spraw, które z nim miał, co odnotowano w sądzie ziemskim krakowskim. W Krakowie dokonał 4 X rozgraniczenia między dobrami klasztoru mogińskiego we wsi Dąbie a m. Krakowem, natomiast w Nowym Mieście Korczynie przyjął 31 X w zastaw od chorażego krakowskiego Żegoty jego wieś Zakrzów za 100 grzywien gr praskich, co zostało potwierdzone królewskim dokumentem.

T. ufundował 4 X 1389 kaplicę Bożego Ciała w kościele paraf. w Tarnowie. Prawdopodobnie był obecny 5 V 1390 na zamku tarnowskim, w czasie

wizyty królowej Jadwigi u jego brata, Jana. Jako podkomorzy potwierdził 9 VII t.r. w Krakowie rozgraniczenie majątku klasztoru klarysek w Starym Sączu od dóbr Krystyna z Klęczan. W Niepołomicach 28 XI t.r. był świadkiem wystawienia przez Władysława Jagiełłę dokumentu potwierdzenia stanu majątkowego S. Melsztyńskiego. Wziął udział w maju 1391 w krakowskim wiecu sądowym. Świadcował 16 V 1393 w dokumencie królowej Jadwigi, potwierdzającym przywilej Kazimierza Wielkiego dla m. Biecza, a 31 V t.r. jako jeden z asesorów sądu wiecowego zatwierdził posiadanie przez miechowski klasztor połowy sołectwa w Falniowie. Uczestniczył 25 VII w królewskim poświadczeniu zapisu wiana, którego dokonał jego brat Jan na rzecz swej żony Katarzyny i udzielił na to zgody. Po raz kolejny w gronie asesorów wiecu krakowskiego poświadczył 3 II 1394 transakcje między klasztorom bożogrobców w Miechowie a Mikołajem, Dobiesławem i Janem z Pstroszyc. W Krakowie 4 III t.r. świadcował w królewskim nadaniu Janowi z Opatowa wójtostwa w Solcu, a 9 III znalazł się w liście świadków monarszego potwierdzenia nadania wsi Małków kościołowi paraf. w Bedlnie; 30 IX uczestniczył na krakowskim wiecu sądowym w wydaniu wyroku w sporze między mieszczanami wiślickimi i Sułkiem z Królewic. Ostatni raz pojawił się w źródłach 16 i 17 VI 1395 ze swym krewnym, Sułkiem, dziedzicem Bieniaszowic, gdy wziął udział w rozgraniczeniu dóbr konwentu mogińskiego i innych właścicieli. T. zmarł przed 14 IX 1396, kiedy S. Melsztyński jako woj. sandomierski wystąpił z tymczasowym urzędem podkomorzego krakowskiego i przeprowadził rozgraniczenie wsi Zdziesławice i Raciborowice.

Prawdopodobnie T. nie założył rodziny. Pozostawał w niedziale majątkowym z bratem Janem, który po jego śmierci przejął całą ojcowiznę.

Przy dokumencie fundacji kaplicy w Tarnowie zachowała się pieczęć T-ego z h. Leliwa.

B u b c z y k R., Kariera rodziny Kurozwęckich w XIV wieku. Studium z dziejów powiązań polskiej elity politycznej z Andegawenami, W. 2002; D w o r z a c z e k W., Leliwici Tarnowscy. Z dziejów nowoładztwa małopolskiego wiek XIV—XV, W. 1971; G z e l l a J., Małopolska elita władzy w okresie rządów Ludwika Węgierskiego w Polsce w latach 1370—1382, Tor. 1994 s. 101 (z błędnym urzędem podkanclerzego); K u r t y k a, Tęczyńscy; S z a j n o c h a K., Jadwiga i Jagiełło 1374—1413. Opowiadania historyczne, Gd. 2001 s. 266—7; T r a w k a R., Kmitowie. Studium kariery politycznej i społecznej w późnośredniowiecznej Polsce, Kr. 2005; — Arch. Sanguszków, II; Cod. Pol., III; D ł u g o s z, Annales, X; D ł u g o s z, Liber benef., I; Dok. sądu ziem. krak.; Kod. katedry krak., II; Kod. katedry wil., I nr 1, 6; Kod. mogiński; Kod. Mpol., IV; Kod. Wpol., VI nr 307, 308; Starod. Prawa. Pol. Pomn., VIII nr 4700, 5267; Zbiór dok. mpol., cz. 4 nr 1089, 1106, cz. 6 nr 1512, 1519, 1545, 1552, 1553, 1570, 1599, 1600.

Andrzej Marzec